

Tózsér Árpád

Ratatouille

1.

Írtam magamnak egy levelet,
de mivel külföldön élek,
több hétbe telt, míg megkaptam.
Kíváncsiságomnál csak a
türelmetlenségem volt nagyobb:

E. P. módjára marcingoltam szét
a borítékot, s milyen
nagy volt a meglepetésem: a levél
tartalmából egy kukkot
sem értettem. Jártában-keltében a

levelem minden bejárt ország
nyelvét megtanulta, de
közben a magyart elfelejtette, s
elképesztő katyvasz reto-
rikával próbálta velem megértetni,

mit akarok magamtól. Kénytelen voltam
újabb levelet írni tisztelt szemé-
lyemnek. Ezt már cizellált katyvasz
dikcióban írtam: az írás pillana-
tában sem értettem, mit kívánok magamtól.

Új levélzetemet meg sem kaptam,
tévedésből a *Paris Review*
szerkesztőségébe kézbesítették,
tartalmát a lap vers-
rovatában láttam viszont. A hono-

ráriumból címeres rokokó levél-
bontó kést vettem.
Levélírás és -bontás szüneteiben
francia lecsót,
azaz ratatouille-t eszem vele.

2.

Mielőtt más leleplezne le, én leplezem le magamat: a fentebbi versnek minden állítása kitalált s nem is egészen eredeti. Retorikai fordulatai nagyrészt E. J.-től valók, lecsót meg nem én ettem versben először, hanem J. Ch., a szlovák származású francia költő, aki a magyar lecsót az 1789-es forradalmi időkben Galliában meghonosította. Lecsőévés közben mindig azzal a kiáltással ugrott föl az asztaltól, s futott a toilette-re, hogy *ratuj!*, ami magyarul ugye annyit tesz, hogy segítség!, s így lett a magyar lecsóból francia ratatouille (ejtsd: ratatuj). J. Ch. verset is írt a lecsóról, melynek refrain-je így hangzott/hangzik: *Et touille et touille et ratatouille...*

Sugarak pórázán

A kutya a körsugár pórázán hol közelebb kerül az elmozgó középponthoz, hol távolabb fut tőle. Tudja, a póráz egy bizonyos ponton túl megfeszül s nem enged, de most tanácstalan: a gazdája, a *közép* furcsán kileng, ingadozik, mozgása kiszámíthatatlan, s ha közép nincs, akkor kör sincsen: az ő (a kutya) mozgása is elbizonytalanodik. A gazdája viszont most a fejének minden mozdulatát gömbförgásnak érzi, a világ körülötte időnként fejre áll, a fák egyenest az ő vállából nőnek bele az utcába, lábai hol az égkörök, hol a földövek érin-

tői, feje felváltva van a kukák sisakjában s a csillagok glóriájában. Kutya és gazdája a pórázba és a világba gabalyodva vádlón nézik egymást: mindegyik a másikat s a világot tartja részegnek.

Létrengés

A surrogás úgy szállt el az asszony lehúzott harisnyanadrágjáról, mint az egykori berkenyeágról az a bizonyos fehér lepke. Emlékszel?, kérdezte a férj a nejétől, s az ág bánatában megnémult, mondtad. A nő a hátán feküdt, s a felsőteste a maga előtt tartott/tanulmányozott újság mögött szinte már egy másik szobában volt, s a kérdést meg sem hallotta. A férfi gyakorlott mozdulatokkal, vakon tekerte róla egyre lejjebb a harisnyanadrágot: közben ő is az asszony újságját böngészte, de hátulról. *A trolibusz megállóban a fiú éppen nyújtotta kezét, hogy megsimítsa barátnője haját, mikor egy 1500-as Škoda Fabia felrohant a járdára, s a hajsimítás surrogása a két pólus között maradt.* A mozdulatot a mentős orvos fejezte be a betegszállító kocsi-
ban: mielőtt lezárta a lány szemét, félre-
simította a haját a homlokából. Kesztyűs
kezéről a vért piros nadrágjába törölte –
képzelte el a néző nélküli drámát a férfi.
S itt kezdett surrogni a nő kezében az újság, szeizmográfként jelezve azokat a rejtélyes, felszín alatti hullámremegéseket, melyek ha összeadódnak, összezavarodnak bennünk a napi hírek, pályát tévesztenek a trolibuszok, s kezdődik a létrengés.